

Osaaminen keskiöön – osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen välttää päällekkäistä opiskelua ja voi jopa nopeuttaa siirtymää lukiosta työelämään

11.9.2023

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen keskeisenä tavoitteena oli lisätä toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen välistä yhteistyötä, nopeuttaa ja joustavoittaa korkeakouluopintoihin siirtymistä sekä lisätä pitovoimaa, jotta eteläpohjalaiset nuoret pysyvät alueella ja/tai jäävät toisen asteen opintojen jälkeen opiskelemaan ja töihin alueelle.Hankkeen toimenpiteillä pyrittiin siihen, että alueen koulutusmahdollisuudet tiedostetaan ja ne koetaan vetovoimaisiksi, mikä osaltaan edistää osaavan työvoiman pysyvyyttä alueella.

Eurooppalaisen tutkintojen viitekehys (European Qualification Framework) on eurooppalaisessa yhteistyössä kehitetty eri maiden tutkintojen osaamisen kuvauksia ja yhtenäistämistä (Opetushallitus 2023). EQF-tasoja on yhteensä kahdeksan. Viitekehyksen osaamistasoille voidaan sijoittaa tutkintoja, oppimääriä ja muita laajempia osaamiskokonaisuuksia. Esimerkiksi toisen asteen koulutus, lukiokoulutus ja ammatillisen toisen asteen perustutkinnot ja ammattitutkinnot sijoittuvat viitekehyksessä tasolle neljä, erikoisammattitutkintojen sijoittuessa tasolle 5. Alemmat korkeakoulututkinnot sijoittuvat tasolle kuusi ja ylemmät korkeakoulututkinnot tasolle seitsemän.

Lukioiden uusimassa vuonna 2019 voimaan tulleessa opetussuunnitelman perusteissa lukiokoulutuksen laajuus muutettiin kursseista opintopisteiksi (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019). Lukion oppimäärän laajuudeksi muodostui 150 opintopistettä sisältäen lukion pakollisen oppimäärän sekä valtakunnallisia ja

paikallisia valinnaisia. Samalla opetussuunnitelman perusteisiin päivitettiin korkeakouluyhteistyötä koskeva osio. Lukiokoulutuksen tulee mahdollistaa opiskelijalle tutustuminen ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019). Tätä voidaan toteuttaa paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätyllä tavalla esimerkiksi osana lukion oppiaineita tai tarjoamalla esimerkiksi korkeakoulujen omia opintoja lukiolaisille.

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeessa haluttiin tiivistää Etelä-Pohjanmaan lukioiden ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun välistä yhteistyötä ja luoda uusia mahdollisuuksia lukiolaisille korkeakouluopintoihin tutustumiseen. Hankkeessa kehitettiin 15 opintopisteen laajuiset väyläopinnot, jotka tutustuttavat lukiolaista tietyn alan opintoihin ja opiskeluun. Väyläopintojen suorittaminen voi tarjota reitin myös korkeakouluopintoihin ilman yhteishakuun osallistumista. Lukioväyläopinnot koostuvat täysin samoista ammattikorkeakouluopinnoista, joita ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijat suorittavat, vastaten näin tasoltaan EQF-tasoa 6.

Kuten ammattikorkeakoulussa, myös lukiossa on mahdollista saada opintojen hyväksilukuja, mikäli osaaminen katsotaan vastaavan kyseisen tutkintoon johtavan koulutuksen osaamistavoitteita ja -tasoa sekä tukevan opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman toteutumista. Näin ollen voidaan välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää myös mahdollisesti opiskeluaikaa (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019). Osana osaamisen tunnustamista, koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä hankitun osaamisen sellaisenaan osaksi tutkintoa, korvata sillä omassa tutkinnossaan vastaavan opinnon tai pyytää osaamisesta näyttöä tai täydennystä.

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen aikana oli selkeä tavoite tunnistaa korkeakouluopinnot osaksi lukiolaisten opintoja, vastasivathan ne omalta osaltaan opetussuunnitelmamuutoksiin ja -tavoitteisiin. Asiasta keskusteltiin useampaan otteeseen hankkeen ohjausryhmässä, jossa päädyttiin lopulta lukioille suunnattuun yhteiseen suositukseen lukioväyläopintojen tunnustamisesta lukio-opinnoissa. Ohjausryhmä hyväksyi esityksen, jossa lukioväyläopintojen suorittamisesta hyväksyttäisiin 15 opintopistettä lukion opintoihin. Suositus ei kuitenkaan ole velvoittava ja jokainen lukio päättää osaamisen tunnustamisesta osaksi lukio-opintoja omien käytänteidensä mukaisesti.

Koska lukioväylän opinnot ovat korkeakoulututkintoon ja siten EQF6-tasolle kuuluvia opintoja, on niistä mahdollista saada hyväksilukuja myös siirryttäessä tutkinto-opiskelijaksi korkeakouluun kunkin korkeakoulun omien osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytänteiden mukaisesti. Mikäli SeAMKissa väyläopinnot suorittanut lukiolainen aloittaa tutkinto-opiskelijana lukiosta valmistuttuaan, aloittaa hän opintonsa ensimmäisen vuoden opiskelijoiden mukana, mutta käytyään suoritetut väyläopinnot läpi yhdessä opinto-ohjaajan kanssa, noudattaa omaa henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa. Tämä edesauttaa opintojen sujuvuutta ja voi mahdollisuuksien mukaan edesauttaa myös sujuvia siirtymiä työelämään.

Essi Hauta
TKI-asiantuntija
SeAMK

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeessa suunniteltiin ja pilotoitiin lukiolaisille uusi väylä korkeakouluun. Lisäksi hankkeeseen osallistuvat lukiot kehittävät opiskelijoiden ohjaustyön tueksi uuden jatko-opintojen

ohjausmallin. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Lue lisää hankkeen verkkosivuilta: Lukioväylä | SeAMK

Lähteet:

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019. ePerusteet 2021. https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/lukiokoulutus

Opetushallitus 2023. Tutkintojen viitekehys. https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehykset (viitattu 29.8.2023)

Lue lisää Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen teemoista verkkolehdessä aiemmin ilmestyneistä artikkeleista:

Uudet väylät korkeakouluunUudet lukioväylät syntyvät yhteistyölläMonella lukiolaisella jatko-opintojen suunta vielä epäselväLukiosta väylä korkeakouluun -hanke: tuloksena uusia väyliä, uudenlaista ohjausta sekä tiiviimpää oppilaitosyhteistyötä pitovoiman lisäämiseksiVäyläopintojen sujuvuutta edistetään ohjauksellaErilaiset reitit ammattikorkeakouluunÄssät esittelyssä: Jatko-opintojen ohjauksen avulla nopeampaa siirtymää ja oman alan löytämistäMonet reitit johtavat SeAMKiin: Lukioväylästä insinööriopiskelijaksiApuja lukiosta lähteneiden jatko-ohjaukseenVisualisointi ja sanallinen muotoilu viimeistelevät hankkeen tuotokset käyttökuntoon